

ดุลยภาพดุลยพินิจ

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด

สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เรียนฟรี 15 ปี

แล้วเด็กไทยและสังคมจะได้อะไร

ข่าวผลการสอบเอนิเน็ตหรือคะแนนทดสอบทางศึกษาระดับชาติขั้นสูงเมื่อต้นเดือนเมษายน ทำให้ผู้อยู่ในวงการศึกษาคือผู้พลั่งไม่น้อย เมื่อพบว่าค่าเฉลี่ยของความสัมฤทธิ์ผลในปี 2552 ซึ่งมีผู้เข้าสอบกว่า 170,000 คน ลดลงจากปี 2551 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 35 ในเกือบทุกวิชา

วิชาสำคัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าวิชาด้านภาษาเสียอีก กล่าวคือ คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 22.6 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 29.4 ภาษาไทยร้อยละ 40.7 ภาษาอังกฤษร้อยละ 30.7 ทั้งที่กระทรวงศึกษาธิการได้ทำการปฏิรูปการศึกษามากระชั้นชิดแล้ว

การประกาศผลเอนิเน็ตสำหรับนักเรียนชั้น ม.6 ที่ตามมา ก็น่ากังวลใจพอกัน ค่าเฉลี่ยในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยที่ปี 2552 เด็กไทยที่จบชั้น ม.6 ได้คะแนนเอนิเน็ตเฉลี่ยใน 5 วิชาหลักคือ ภาษาไทยร้อยละ 49.0 สังคมศึกษาร้อยละ 34.7 คณิตศาสตร์ร้อยละ 30.3 ภาษาอังกฤษร้อยละ 32.1 วิทยาศาสตร์ร้อยละ 34.3

กระทรวงศึกษาธิการคงต้องทำการวิจัยสักเล็กน้อยว่า คะแนนเหล่านี้แยกตามกลุ่มโรงเรียน เขตพื้นที่เมือง/ชนบท ต่างกันอย่างไร เพื่อเตรียมตัวแก้ปัญหาในอนาคต

เขียนในฐานะผู้สอนหนังสือในมหาวิทยาลัย มา 30 ปีแล้ว ก็มีความรู้สึกว่าการศึกษาในรุ่นหลังๆ มีความรู้พื้นฐานอ่อนลงตามลำดับ ลองเช็คกับเพื่อนอาจารย์ด้วยกันทั้งใน กทม. และในต่างจังหวัด หลายคนก็มีประสบการณ์คล้ายกัน

ผู้เชี่ยวชาญในวงการหลายคนให้ความเห็นเกี่ยวกับผลการสอบไว้หลายมิติด้วยกัน บ้างก็ว่าครูเก่งๆ แย่งกันเอาวิธีอะไรไปหมด ครูผู้สอนสอนไม่ตรงกับวุฒิที่ตัวเองจบ ทั้งครูและตำราไม่มีคุณภาพ กระบวนการผลิตครู (ก็คือมหาวิทยาลัย) และการพัฒนาครูมีปัญหา

บ้างก็ว่าเราเน้นการลงทุนด้านวัตถุมากเกินไป เช่น เน้นที่ตึก ที่คอมพิวเตอร์ เน้นระบบอี-เลิร์นนิ่ง

มากกว่าเน้นวิธีการสอนและเนื้อหาสาระ ระบบการวัดผลครูเน้นงานกระดาษเพื่อเสนอผลงานของครูมากกว่าจะเน้นที่ความรู้ของลูกศิษย์

การปฏิรูปการศึกษาทำให้ครูเข้าสู่เงินเดือนและวิทยฐานะใหม่ แต่ไร้ประสิทธิผลในด้านความรู้ของนักเรียน

ผู้เชี่ยวชาญจะเสนอว่า ถ้ามองในแง่บวก ความสัมฤทธิ์ผลเฉลี่ยที่ต่ำลงอาจเกิดจากปรากฏการณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญหรือครูที่เข้าสู่อะไรก็ตามเข้าสู่ระบบการศึกษา คือ ลูกหลานรากหญ้าของเราเข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้น เนื่องจากระบบการศึกษาขยายไปในพื้นที่ห่างไกลย่อมมีความพร้อมน้อยกว่า ดังนั้น การขยายตัวย่อมทำให้ผลสัมฤทธิ์โดยเฉลี่ยต่ำลง นโยบายประชานิยมล่าสุดให้เรียนฟรี 15 ปี (ซึ่งเป็น

นโยบายที่ดี) ก็จะทำให้ฐานพีระมิดเข้ามามากยิ่งขึ้น

ระบบการศึกษาที่ต้องรองรับคนที่มาจากภูมิภาคต่างกัน วัฒนธรรมท้องถิ่นต่างกัน จะต้องเป็นอย่างไร แน่แน่นอนว่าระบบการศึกษาจะต้องออกแบบมาให้สามารถรองรับความหลากหลายในระดับท้องถิ่น แต่สามารถตัดทางเสื่อให้เด็กที่มาจากสิ่งแวดล้อมต่างกัน ในที่สุดแล้วต้องมีโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เท่าเทียมกัน

ในขณะที่กรุงเทพฯเจริญสูงสุด ซีอีโอที่ละหมื่นๆ ล้าน เด็กในชนบทจำนวนมากไม่เคยเห็นแบงก์พัน

แล้วเราจะต้องพัฒนาเด็กเหล่านี้อย่างไร เพื่อให้มีโอกาสเท่าเทียมกันในวันข้างหน้า เรา

จะต้องออกแบบการศึกษาให้ต่างไปจากปัจจุบันอย่างไร

การสร้างศักยภาพในการเรียนรู้และตัดสินใจบนฐานข้อมูลน่าจะเป็นเงื่อนไขสำคัญ

ดังนั้น จึงต้องมีการวางรากฐานที่สำคัญตั้งแต่แรกเริ่มการเรียนฟรีที่ที่จะต้องได้คุณภาพอีกด้วย

อย่าให้การเรียนฟรีเป็นแค่นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจเท่านั้น

การอบรมบ่มเพาะกุลบุตรกุลสตรีจากรากหญ้าให้เข้าสู่มาตรฐานศึกษาสากล (ในเอกภพนี้ไทย) ไม่ใช่จะสอนกันแค่แคลคูลัสหรือภาษาอังกฤษตามตำราเท่านั้น แต่ต้องปูพื้นฐานมารยาทหลายๆ อย่างเพื่อให้ไปสมาคมในโลกกว้างได้

ในประเทศสิงคโปร์ต้องสอนมารยาทบนโต๊ะอาหารด้วย โรงเรียนไทยสอนลีลาศสากล สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน แต่ปล่อยให้เด็กไปซื้ออาหารในร้านอาหาร แย่งกันกินแย่งกันซื้อกันเจียวจิว ไม่ได้ทั้งมารยาทการกินและมารยาทการคอย

ซึ่งที่จริงแล้วหลายเรื่องที่ควรจะสอนในโรงเรียน เช่น มารยาทการเข้าแถว (แบบธนาคาร) มารยาทบนโต๊ะอาหาร มารยาทการใช้ห้องน้ำเมื่อใช้ร่วมกัน ระหว่างชายหญิง มารยาทการนั่งรถ มารยาทการกด ATM ฯลฯ ควรเริ่มในโรงเรียนประถมด้วยซ้ำ ไม่ควรปล่อยให้กลายเป็นประเด็นความน้อยเนื้อต่ำใจระหว่างชนชั้นเหมือนที่แสดงออกในละครหน้าผาของไทย เช่น นางเอกสาวลูกทุ่งถูกนางร้าย (ที่

เป็นคนรวย) ดูถูกว่าใช้มีดใช้ส้อมไม่เป็น

ปัญหาก็คือ ผู้ออกแบบการศึกษาเป็นชนชั้นกลางที่คิดว่าเรื่องพวกนี้ไม่ต้องสอนเพราะเป็นสามัญสำนึก แต่ที่จริงแล้วสิ่งเหล่านี้เป็นทักษะในการดำรงชีวิตต่างหาก

ดังนั้น คำถามใหญ่ก็คือ เด็กไทยจะได้อะไรจากการศึกษาฟรี และสังคมไทยจะได้อะไรแน่นอน ท้ายที่สุดแล้วระบบการศึกษาที่ต้องผลิตคนที่คิดเป็น แก้ปัญหาได้ มีความรับผิดชอบตนเอง ครอบคลุม และสังคม และมีความพร้อมที่จะเข้าสู่โลกกว้าง (ที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ความสำเร็จซึ่งธรรมชาติและอุปสรรคอีกด้วย ฯลฯ)

แต่การศึกษาเดี่ยวนี่เป็นการศึกษาที่สาละวันเตี้ยลง เพื่อนอาจารย์มหาวิทยาลัยหลายท่านบ่นว่า ระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยยิ่งมาทำให้เด็กหนุ่มสาวกลายเป็นทารก แทนที่จะเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น

ทุกวันนี้ทุกมหาวิทยาลัยต้องให้ผู้ปกครองไปปฐมนิเทศ สมัยก่อนผู้เขียนต้องจัดการทุกอย่างด้วยตนเอง บางมหาวิทยาลัยแทบจะมีสมาคมผู้ปกครองกันแล้ว ในขณะที่ที่อื่นๆ ก็ถือว่าอายุขนาดนี้ต้องหัดให้รู้จักรับผิดชอบชีวิตตนเองแล้ว สมัยนางนาคพระโขนงอายุขนาดนี้ผู้หญิงก็มีลูกไป 2 คนแล้ว แต่มหาวิทยาลัยยังให้ผู้ปกครอง (รวมทั้งนายทฯ) มาปฐมนิเทศกันอยู่

นี่โชคดีนะที่เรียนฟรีแค่ 15 ปี ถ้าให้เรียนฟรีมากกว่านี้เราคงได้เห็นบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยหอบหิ้วขวดนมส่วนตัวไปรับปริญญาด้วย!!